[2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1012

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਘੁਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

(2012 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1636)

ਮਾਰਚ 13, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਇੰਡੀਆ (CJI), ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰ ਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ:

ਨਿਯੁਕਤੀ - ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ - ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ- ਇਸ ਲਈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਸੈਂਟਰਲ ਕੈਟਲ ਬਰੀਡਿੰਗ ਫੋਰਮ ((ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਅਤੇ IV ਪੋਸਟਾਂ) ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ, 1969-ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ : 1. ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਕੇਂਦਰੀ ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫਾਰਮ (ਕਲਾਸ III ਅਤੇ ਕਲਾਸ IV ਅਸਾਮੀਆਂ) ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ, 1969 ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੋਲ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। [Paras 16, 17] [1025-G-H; 1026-C-D]

1012

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ 1013

2. ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 17] [1026-E]

3. 29.08.2000 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 8-6/1999-ADMN.III ਮਿਤੀ 18.08.2000 ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ-ਨਾਲ-ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦਾ ਇਕਪਾਸੜ ਗਠਨ (ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੁੱਚਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸਨ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੋਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 18] [1026-F-H; 1027-A-B]

4. ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ

ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਅਭਿਆਸ ਹੋਵੇਗਾ। (Paras 19, 22 ਅਤੇ 27) [1027-C-D; 1030-A; 1031-G]

XXXXXX

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ (ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਇਲਾਵਾ)

‘ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ/ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। (Paras 22-23) [1030-B-F]

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਭਾਸਕਰਨ **(1995) ਸੁੱਪ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 100: [1995] 4 ਸੁੱਪ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 526**; ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 503: [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 609;** ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਾਈ. ਟੋਕਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 5 **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 65: [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 965**; ਐਮ. ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (**1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 237: [1999] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1173**; ਧੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1997) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712: [1996] 9 ਸੁੱਪ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 693 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**।

ਡੀ.ਕੇ. ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਜੇ.ਐਮ.ਏ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ **(1993) 3 SCC 259: [1993] 3 SCR 930;** ਰੇਮਿੰਗਟਨ ਰੈਂਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵਰਕਮੈਨ (**1968) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 164**; ਕਰਨਾਲ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਕਰਨਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੰਤੀ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ **(1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 159: [1995] 1 ਸੁੱਪ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 136**; ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਨੋਰਮੈਂਡਿਨ **ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (1917) ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ 142**-ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 204: [1994] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 348**; ਭੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ **(1988) 2 RLW 428**- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹਵਾਲਾ

[1995] 4 ਸੁੱਪ SCR 526	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	Para 7
[1994] 1 SCR 348	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	Para 7
[2002] 3 SCR 609	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	Para 7
[1993] 3 SCR 930	ਵੱਖਰਾ ਹੈ	Para 9
(1988) 2 RLW 428	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	Para 9
[2007] 2 SCR 965	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	Para 11
(1968) 1 SCR 164	ਵੱਖਰਾ ਹੈ	Para 13
[1995] 1 ਸੁੱਪ SCR 136	ਵੱਖਰਾ ਹੈ	Para 13
AIR (1917) Privy Council 142	ਵੱਖਰਾ ਹੈ	Para 13
[1999] 3 SCR 1173	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	Para 21
[1996] 9 ਸੁੱਪ SCR 693	ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	Para 22

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1636

2002 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4235 ਵਿੱਚ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 23.04.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਏ.ਕੇ. ਪਾਂਡਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ.ਕੇ. ਸੁਚਰਿਤਾ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਸੈਣੀ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ, ਡੀ.ਐਸ. ਮਾਹਰਾ।

ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾਕਟਰ ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼ੈਲਜਾ ਨੰਦਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਯੁਵਰਾਜ ਸਿਮੰਤ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਹਿਮਦ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾਂ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ. 1. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹਨ: (i) ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਗਲਤ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਬੇਨਿਯਮੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚਮਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ; (ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫਾਰਮ (CCBF), ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ 15.10.1999 ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੰਬਰ 1999 ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 29 ਅਗਸਤ 2000 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡਾਕਟਰ ਐਮ.ਐਨ. ਹੱਕ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਆਲ ਐਂਡ ਡੇਅਰੀਂਗ

..... ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫਾਰਮ

ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ - 335 804 (ਰਾਜ.)

ਮਿਤੀ 29 ਅਗਸਤ, 2000

ਦਫਤਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼

ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 8-6/99-ਐਡਮਿਨ III ਮਿਤੀ 18 ਅਗਸਤ, 2000 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਦੀ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, **ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ**

ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 14-62/99-CPS/1562 ਮਿਤੀ 24/30 ਨਵੰਬਰ 1999 ਰਾਹੀਂ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ **ਰੱਦ ਕੀਤੀ** ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 5-17/96- 99/CPS/1308 ਮਿਤੀ 16/22 ਨਵੰਬਰ 1999 ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਬਿੰਦੂ (5) ਅਤੇ 6) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਡਾਕਟਰ ਐਮ. ਐਨ. ਹੌਕ)

ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋਧਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2000 ਦੀ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 206 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਇਹ

ਇੱਕ ਕਲੰਕਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੀ, ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 1017

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ. ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 15.10.1999 ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਿਰਫ ਸਬੰਧਤ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕੇਂਦਰੀ ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫਾਰਮ (ਕਲਾਸ III ਅਤੇ IV ਪੋਸਟ) ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ, 1969' ਹੈ। ਫਾਰਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ/ਰਾਜ ਸੰਘ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ:

(1) ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, 1/C ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਚੇਅਰਮੈਨ

(2) ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ.ਅਗਰਵਾਲ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਸਟੇਟ ਫਾਰਮ (SFCI ਲਿਮਟਿਡ) (ਕੇਂਦਰ ਸੰਘ ਦਾ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ)

3) ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਐਸ. ਮਨੋਹਰ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੈਂਬਰ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕਾਲਜ, ਬੀਕਾਨੇਰ (ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਫਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ)

4) ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਐਲ. ਅਸਵਾਲ, ਸਹਾਇਕ Stn. ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ

5) ਡਾਕਟਰ ਰਾਠੌਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਫਸਰ ਮੈਂਬਰ URMUL ਡੇਅਰੀ ਛੱਤਰਗੜ੍ਹ (ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ/ਰਾਜ ਦਫ਼ਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ)

6) ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਾਇਕ ਮੈਂਬਰ CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ (ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਕਰਮਚਾਰੀ)
7) ਸ਼੍ਰੀ ਏ ਨਰਸਿੰਘ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਕ ਮੈਂਬਰ CCBF (ਏ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਕਰਮਚਾਰੀ)"

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਬੋਰਡ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੇਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜੀਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਭਾਵ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੇਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 29.08.2000 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਰਾਠੇਰ ਵੱਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਹੈਲਪਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੰਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੇਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਬੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਡਹਾਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 21.02.1995 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਫਤਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੇਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਰਾਠੇਰ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ

ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 22.06.2001 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ, ਜੂਨੀਅਰ ਮਕੈਨਿਕ, ਟਰੈਕਟਰ ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਮਿਲਕਰ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਅਤੇ LDC ਅਤੇ UDC ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਐਡਹਾਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 1019

4. ਹੋਰ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਜੋਧਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ O.As ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ।

5. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"11. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਡਹਾਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਫੋਰੇਜ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਚਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਇਹ

22.12.99 (OA 204/2000 ਦਾ Arin.A/10)) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ 25.8.92 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (Ann.A/6 to the same OA) ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੂੰ CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਬੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਦਫਤਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮਿਤੀ 15.7.99 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਨ.ਹੱਕ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਤੋਂ CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਓ.ਏ. 204/99 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 10.8.99 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

12. ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਓ.ਐਮ. ਨੰਬਰ F.7/14/61-Ests. (A) ਮਿਤੀ 24.1.63, ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ;

XXXXXX

‘ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਪੂਰਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮ, ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ, ਵਿੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ, ਨਿਯਮ ਆਦਿ)'

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਮਿਤੀ 15.7.99 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਨ. ਹੇਗ ਨੂੰ CCBF. ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਓ.ਏ. 204/99, ਵਿੱਚ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰਜ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। **ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ**। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੂੰ 'ਦਫਤਰ ਦਾ ਮੁਖੀ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ CCS (CCA) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ -2 (ਜੇ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ-12 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰਜ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸਕਦਾ। ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜੋ CCBF, ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਰੁੱਪ -ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਉਸਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 16.11.99 ਨੂੰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਤਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਵੱਲੋਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰਜ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

XXXXXX

14. ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗਲਤ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਇਕ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ

ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਰੁੱਪ-ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਭਿਆਸ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

7. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੈਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ ਭਾਸਕਰਨ**[1]**, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ** ਅਤੇ **ਹੋਰ**[2] **ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ**[3] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"17. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

18. ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਦੱਸਕੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

---

[1] (1995) ਸੁੱਪ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 100

[2] (1994) 2 SCC 204

[3] (2002) 4 SCC 503

XXXXXX

8. ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ 2002 ਦੀ ਡੀ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4235 ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ 29.08.2000 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 29.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸਨ; ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਆਰਡਰ Annex. - 4 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 1023

9. ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਡੀ.ਕੇ. ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਜੇ.ਐਮ.ਏ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ**[4] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ **ਭੂਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ**[5] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

“ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ 29.8.2000 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਡੀ.ਕੇ. ਯਾਦਵ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਭੂਪਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 206/2000 ਵਿੱਚ 06.06.2002 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 29.08.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ (ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ Annex.-- 4), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ Annex. - 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬੈਕ-ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ।

10. ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਬਲਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

---

[4] (1993) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 259

[5] (1988) 2 RLW 428

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਤੱਥ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨੂੰ 29.08.2000 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। **ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ** (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ **ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਾਈ. ਟੀ. ਟੋਕਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ**[6] ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

12. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਜਿੱਠਿਆ - ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੰਚਾਰਜ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 29.08.2000 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13. ਵਿਰੋਧੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ

ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਚ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਬਲਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ **ਰੇਮਿੰਗਟਨ ਰੈਂਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵਰਕਮੈਨ**[7]**, ਕਰਨਾਲ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਕਰਨਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੰਤੀ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ**[8] **ਅਤੇ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਨੋਰਮੈਂਡੀਨ**[9] **ਦੇ ਕੇਸ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ ਘਾਤਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

---

[6] (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 65

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 1025

14. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਪਾਂਡਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ.ਕੇ. ਸੁਚਰਿਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਸੈਣੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਬਹਾਦੁਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ. ਮਾਹਰਾ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੈਲਜਾ ਨੰਦਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿਮੰਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

15. ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾ ਵੱਧ ਅਤੇ ਨਾ ਘੱਟ।

16. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਵੈਟਰਨਰੀ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਂਦਰੀ ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫਾਰਮ (ਕਲਾਸ 2 ਅਤੇ ਕਲਾਸ 4 ਅਸਾਮੀਆਂ) ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ, 1969 ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[7] (1968) 1 SCR 164

[8] (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 159

[9] AIR (1917) ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ 142

XXXXXX

17. ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਗਲਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਜੇ ਇਹ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇਣਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

18. ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਮਕਾਇਆ ਹੈ। 29.08.2000 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 8-6/1999-ਐਡਮਿਨ III ਮਿਤੀ 18.08.2000. ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ-ਕਮ-ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦਾ ਇਕਪਾਸੜ ਗਠਨ (ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18.08.2000 ਨੂੰ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸਨ। ਰਾਠੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਚ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਹੋਣਗੀਆਂ।

19. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ **ਐਮ. ਭਾਸਕਰਨ** (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ **ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ** ਸੁਪਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਸਹੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

20. **ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਅਰਥਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"22. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। **ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ**

ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵਿਅਰਥਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ, ਮੁਰੂਗਯਾ ਉਦੈਰ 10 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

[10] (1991) Supp. (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 331

XXXXXX

20. ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 30 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ**[11] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਨੇ 'ਬੇਕਾਰ ਰਸਮੀਤਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 30 ਤੋਂ 32 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"30. ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਬੇਕਾਰ ਰਸਮੀਤਾ' ਥਿਊਰੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ। (SCCPP.246-47, ਪੈਰਾ 22)

"ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਬਿੰਘਮ ਨੇ ਥੇਮਸ ਵੈਲੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਆਰ.ਵੀ. ਚੀਫ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਸਾਬਕਾ ਪੀ ਕਾਟਨ 12 ਵਿੱਚ ਛੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸ ਕੇ 'ਬੇਕਾਰ ਰਸਮੀਤਾ' ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਉਸ ਦਾ ਲੇਖ ਵੀ ਦੇਖੋ 'ਕੀ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? 1991 ਪੀਐਲ, ਪੰਨਾ 64.) 'ਬੇਕਾਰ ਰਸਮੀ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਲੋਚਨਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੀ. ਐਚ. ਕਲਾਰਕ (ਦੇਖੋ 1975 PL, ਪੰਨਾ 27-63) ਦੁਆਰਾ 'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ, ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਸ਼ੈਡੋ' ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਲੋਚ ਅਤੇ ਗਲਿਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਲਕਸ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ, 8 ਵਾਂ ਅੰਤ, 1996, ਪੰਨਾ 323), ਕ੍ਰੈਗ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਤੀਜਾ ਅੰਤ, ਪੰਨਾ 596) ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਡੀ ਸਮਿਥ (5ਵਾਂ ਅੰਤ, 1994, ਪੈਰਾ 10.031 ਤੋਂ 10.036) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਵੇਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੇਡ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ, 5 ਵਾਂ ਅੰਤ, 1994, ਪੰਨਾ 526-30) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਅਰਥ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ~~ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ~~ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਦੀ 'ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ' ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੁਝ ਦੂਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹਿਮਤੀ

ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਆਪਣੇ 'ਵਿਵੇਕ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮਨਾਹੀ, ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ[13] , ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ[14] ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਾਈਨ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲਾਭ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

[11] (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 237

[12] (1990) IRLR 344

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 1029

31. ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 505, ਪੈਰਾ 5)

"ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਕਤ ਡਾਕਟਰ ਕੇਸੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

32. ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ[15] ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 323, ਪੈਰਾ 45)

"ਪਰ **ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।** ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

22. **ਧੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ,**[16] ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ

ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ।

---

[13] (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364

[14] (1996) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 460

[15] (2004) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 311

[16] (1997) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712

XXXXXX

22. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 29.08.2000 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

23. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿਚ,

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦਫਤਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ (ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ/ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

24. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ **ਰੇਮਿੰਗਟਨ ਰੈਂਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ**(ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 (1) ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ

ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ (ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ) ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਤਤਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ।

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 1031

25. **ਕਰਨਾਲ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਕਰਨਾਲ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੰਚਾਰਜ ਐਚ.ਐਸ.ਰਾਠੌਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

26. **ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਚੈਨਲ ਰਾਹੀਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਤਤਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਇਹ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਸਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

27. ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ਾ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਹੋਵੇਗੀ। **ਡੀ.ਕੇ. ਯਾਦਵ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ।

XXXXXX

28. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮਿਤੀ 06.06.2002 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

30. ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi